

Kleshchenko N. Legal mechanic's peculiarities of law unification

The features of legal mechanism of unitization of national right are examined in the article. Investigated problems of efficiency of legislation and essence of unitization of right. It will be that the legal mechanism of unitization is organized properly will assist the improvement of efficiency of all legislative base.

Key words: unitization, standard-setting activity, legal adjusting, legal state.

УДК 340.1

Олександр Борисович Костенко,
доцент кафедри теорії права та держави
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук

НЕОС (νέος) ПРАВА У СВІТЛІ ЕВРИСТИКИ БОЖЕСТВЕННОГО

Неос як проблема

Нове завжди здійснюється по-новому. Подібно екзорцисту, *нове* намагається вигнати старе з природи речей. Тому й гріховно думати про *нове* не по-новому. Однак навіть незнайома собі самій думка може бути не готова до *нового* змісту, до *нового* уречевлення. Так і смерть *нове* приймає лише від себе самого. І тавтологією знецінює себе як епітафією...

Яка природа *нового*? Що і ким є *нове*? Чи можлива людині нелюдська думка, що виходить за людські межі нелюдського буття? Чи можлива думка, що досліджує нелюдські межі всередині людського буття? Чи можлива думка, що виходить за свої власні межі і досліджує себе всередині чужої і невідомої безмежності? Все зупиняється, завмирає і навіть помирає в мить народження *нової* істини... Тому саме евристика стає номосом (νόμος) як законом творчої думки, імперативним визнанням її поетичного пафосу. Саме евристика постає як методологічна екзальтація у когнітивній молитві. Евристична містерія й перетворює номос (νόμος) в *неос* (νέος) як квінтесенцію, серцевину творчого одкровення. *Неос* є не лише парадигмою початку, виникнення, відкриття, прориву, стрибка, еволюції, розвитку, а й одночасно телеологічним принципом миттєвої самореалізації. *Неос* постає як сингулярність Бога, як цільове завершення певного початку, що парадоксально перетинається з початком певного кінця...

Річчю-у-собі таїться божественний *неос*. Бог ховає Себе в людині. І *новим* відкриває, прояснює Себе. Тому й для самої думки *нове* завжди є чимось невідомим у ній самій. Але що породжує *нове* в людському бутті? Який образ, яка зрима ідея *неоса*? Хто ризикне сповідати *неос* абсолюту на людську діалектику?

Імператив *неоса*: ніщо не повинно народитися і померти старим. У собі самій думка повинна бути притаманна *новому*. Але лише Бог зберігає в істині єдність *нового* й *ненового*. Тому розум і недовірливий до божественної емпірії. Навіть ідеї Платона критичні до власних *нових* сенсів. У чому природа самої ідеї *нового*? Чи можна підпорядкувати *нове*? Якою думкою можна панувати над *новим*? І чи погодиться саме *нове* стати думкою? Чи може бути взагалі унормовано *нове*? Що означає *нова* норма? І якщо в нормуванні є ідеальне прагнення до консерватизації необхідності, то чи потребує саме *нове* подібного збереження? Де проходить межа між старим і *новим* у природі нормативності? Чи справедливо *нове*? Яка правда зможе примирити старе й *нове*? Чи тотожні правда думки і справедливість душі? Чи розділить розум страждання істини щодо заблуканих дітей нормативності? Чи можлива геніальна норма? У кого *нове* завжди буде викликом владі? У кого софія ніколи не зможе засудити Бога? Чим для Бога є *нова* людська ідея?

Скільки було й буде раціоналізованих прагнень надати щось *нове* змісту найрізноманітнішого знання. Але чи може бути наука про *нове* у праві? Як пов'язані форми *нового* правового знання з природою *нової* правової реальності? У чому *неос* (νέος) права? Чи небезпечний *неос* нормативності? Чи дано праву передбачити, як відгукнеться його власний *неос* у природі Бога? Які філософські межі нового правового запитування?

Неос як евристична константа

Чим є *неос* з точки зору метафізики *нового* як евристичного одкровення? *Неос* – це образ, ейдос:

- думки в її божественній субстанціальності, у безпосередній нескінченності її понятійної, духовної, природної та естетичних форм, які відкривають розуму можливість бути реальністю у будь-який інший реальності, а також можливість виходити за межі будь-якої реальності;
- ілюзорності іронічної, незадоволеної й невичерпної, несподіваної та непередбачуваної, такої що дивує й сумнівається;
- істини завжди живої, конкретної, замкнутої на «тут і зараз», що відкриває у собі *нове* як своє інше, як необхідний підсумок вільного пізнання розтягнутої у вічності власної закономірності;

- правди, вкраденої у Бога, приреченої на драматичне служіння людині, а тому правди критичної, яка заперечує, а тому й не боїться загинути у безмежності людського запитування;
- відкриття (ανοίγματος), фізичної відкритості, фактичної проникності, емпіричної прозорості всьому у собі й поза себе;
- свободи, вільної, суб'єктивної ідеальності, заперечення необхідності і відповідальності, нормативної правильності й закономірності;
- антагонізму, перманентної війни, гераклітовського полемосу (πόλεμος) Я як реального суб'єкта з власною ідеально-об'єктивною totoжністю. Суб'єкта, який одночасно святкує як перемогу над своїм власним ейдосом, так і поразку від нього. Так у втечі Бога від Себе Самого може бути як перемога, так і поразка людської самості;
- виклику владі, будь-якій владі як закону закономірності, закону панування, анархічному виклику навіть потенційності влади, в тому числі владі самого себе...

Таким чином неос являє собою діалектику діалектики: свободу думки, що кидає виклик будь-якій владі у боротьбі за істину певної ідеї, або істини, що стає владою завдяки свободі власної думки як ідеї.

Неос божественного

Але чи лише думка є єдиною можливою дорогою до Бога? Адже так часто втрачала вона себе в Його несповідимості, а тому й сумнівалася у власній правді. І навіть не хотіла бути думкою, вбиваючи себе вірою. Обдурюючи себе людиною... І все ж виживши у спекулятивній безодні, пройшовши муки земної комедії, думка вибігла з власного небуття. Тікаючи від злочинного у собі, від страху ніколи не воскреснути, ховаючись від досконалого гріха, думка кинула виклик смерті... І перероджена знову і знову шукає щось *нове* у собі. Тому що саме у *новому* її порятунк...

Але старим цвяхом ние в Бога людська несправедливість. Нещасна правда все ще сповідує власну брехню. Хоча й важче стає душі виносити з себе сміття засудження. Бо й втомилася вона скаргитися на себе Богу. Та Йому не просто з нею наодинці, бо й не знає чим ще допомогти сліпим істинам? Але чи є вільним Сам Бог? Чи цінує свободу як навіжену реальність? Чи може покарати свободою? Покарати *новим*? Покарати поганою нескінченністю *нового*?

Розум часто втрачав себе. І навіть уникає зустрічі з собою. Й саме *нове* є можливістю розуму лише на мить побачити у собі Бога. І через Бога згадати своє призначення. Тому *нове* постає ідеальною й несподіваною дзеркальністю людської думки. Нашими очима Бог вдивляється у Себе. Тому й душа шукає у собі те, що невідомо Йому.

Але чому *нове* ненавидить власну ідеальність? Чому постає як деструкція власної ідеї? Перетворюється в саморуйнування ідеального до ніщо. Стає парадоксальним протистоянням *нового* *новому* у собі. Навіть Бог блукає у лабіринті *нового*... Чи не є тоді *нове* абсурдом, гарантованим Богом. Може саме новим Бог платить Собі за право не бути Богом? У миті *нового* Бог зникає для Себе. Тому що *нове* вносить себе в *нове* й перетворює себе собою. Навіть старе забуває, що воно старе й сподівається ніколи не помітити більше Бога... *Нове* спокушає. Власній *новизні* й Бог приносить людину у жертву. *Неосом* неос подолав... Тому *нове* людиною тікає з історії, написаної Богом. *Нове* межею проходить між суб'єктивним й об'єктивним у реальності Бога. Божественним запереченням *нове* зустрічає людське заперечення. *Нове* є наріжним каменем істини. *Нове* як спрага реальності. *Нове* як людська константа Бога. *Нове* як останній притулок людини в Бога. *Нове* як метод пізнання власної істини. А тому й сама істина стає жрицею *нового*...

Неос свободи

Колись Ф. Шеллінг казав, що свобода, яка не гарантована загальним природним порядком, не є міцною, а тому є неминуче непослідовною. Таку свободу можна лише терпіти, бо вона подібна рослині, що паразитує... Хіба може бути людина впевнена у такій свободі? Свобода не повинна бути милістю або благом, яким можна користуватися тільки як забороненим плодом. Свобода повинна бути гарантована порядком, настільки ж явним і незмінним, як закони природи [1, с. 451–457].

Але чому вже спочатку свобода не гарантована природою речей? Можливо, у самій ідеї свободи є щось помилкове? Чи вільна природа Бога? Чи буде природа свободи Бога гарантом свободи людини? Може на самій ідеї свободи щось паразитує? Можливо, що свобода є лише там, де є закон, що зворотний свободі? Може й сама свобода паразитує на законі, що заперечує свободу? На законі не-свободи? Але й народження самої думки пов'язане з пошуком свободи. Тому свобода постає як форма невпевненого у самому собі людського розуму. Але свобода нічого розуму не заборгувала. Скільки вже законів природи намагалися стати могилою свободи? Тому й *нове* завжди шукає у собі свободу. Але чи є вільним і новим пекло? Від якого закону природи хоче втекти ваша свобода? Може завдяки свободі навіть розум не може розкрити у собі власну сутність. А тому й у самій свободі бачить лише те, що не може, не хоче й не вміє бути вільним? Таким чином свобода і не-свобода завжди на вагах вільного і не вільного розуму.

Розум є вільним пізнанням умов власної не-свободи. І навпаки: розум завжди примушує себе до свободи.

Можливо, ця діалектика пов'язана зі страхом самого розуму знайти щось *нове* у собі? Хто завжди готовий перевірити себе на *нову*, вільну істину? Чи може *нове* свободи і свобода *нового* стати для нашої істини Страшним судом? Хто врятує нашу істину? Що захистить її від свавілля розуму або від божої необхідності? Але чи шукає *нове* вічної свободи? Що у природі *нового* завжди натикається на власну необхідність? Чи зможе людська істина залишитися над сваркою божественної свободи й необхідності? Нобелівський лауреат І. Павлов говорив про сміливість відкинути у науці те, що встановлено як непорушне. «Якщо такої свободи, такої сміливості я не допущу, то ніколи не побачу *нове*...» [2].

Але не відає *нове* власної моралі. Навіть власної міри *нове* боїться, бо не знає ким воно є. Лише собі самому *нове* не вміє чинити опір. У *новому* сама свобода відпускає себе на волю. Сама свобода кидає виклик власній необхідності. Як свобода самої свободи, як випробування свободи свободою. Тому й свобода постає як заперечення *новим* *нового* заперечення. *Новим* людина й Бога випробує на міру власної свободи, бо шукає в собі порожнечу для самотності Бога.

Неос як реальність

Яка реальність *нового*? Скільки цих реальностей? З чого зроблено *нове*? Чи можна заслужити *нове*? Яке саме *нове* визнає в нас творця? Якому *новому* дано створити свого творця? Що у *новому* завжди буде злим і ворожим? У якому *новому* завжди небезпечно?

Рух уперед І. Кант розглядав як первісне призначення людської природи. Але чи є межа для цього руху? Чи буде вічним сам рух? Чи не підштовхуємо ми Бога до прірви власної природи? Може тому філософія є колисковою завжди маленькому Богу? А істина є лише людською мрією, безнадійно закохану в божественну антиномічність? Але знову *нове* наповнює душу подивом і благоговінням... Навіть роздуми про *нове* дивують. Зоряне небо та моральний закон постають як джерела *нового*. Хоча й *нове* шукати не треба, воно завжди поруч як свідомість існування власного Я. Саме *нове* пов'язує Я з незорою далеччю, зі світами над світами і системами систем у безмежному часі... *Нове* починається з нашої особистості, яка здатна *новими* очима вдивлятися у нескінченні й незлічені світи [3, с. 25–35].

Л. фон Трієр: якщо щось можна сформулювати, то навіщо знімати фільм? *Нове* є тим, що не формулюється, що втікає від форми думки, слова, змісту. Всередині *нового* – безодня, непередбачувана ірраціональність. Кожна мить перетворює *нове* з само-у-собі у річ-ні-в-собі... Тому Бог завжди *новий*. Тому й у молитві людина завжди повинна бути *новою*. У *новому* правда та істина, які ще не встигли збрехати і потьмяніти. У *новому* є те, що ще не встигло стати Богом і злякатися Бога...

Жити означає пізнавати... Розробивши концепцію *autopoiesis* як системи, здатної до самоорганізації, самовідкриття і самовідтворення. У. Матурана і Ф. Варела описали життя як мережу шаблонів (норм?). Але справедливо жити означає пізнавати правила буття Самого Бога. Справедливо пізнавати Бога – значить знаходити в Ньому і поза Його щось *нове*...

Р. Курцвейл порівняв сингулярність з подією, що здатна розірвати тканину людської історії. Технологічність майбутнього у своїй швидкості настільки глибоко впливає на навколишній світ, що незворотно трансформує людське життя, життя людства у масштабі всесвіту. Людство постає як творець, який у змозі з власної волі маніпулювати всесвітом. Людина є власною точкою відліку, а тому й вирішує долю світобудови [4]. Але чи не хоче людина вбити *нове* як чуже? Що породжує бажання людини стати джерелом *нового*? Щоб потім творити *нове* з нічого? Але право стати творцем ніщо можна узурпувати лише у Бога. Поцупити ніщо можна лише у Бога. Хто вже готовий стати владою сліпого абсолюту, стати божественною формою ніщо? Готовий з'єднати ніщо з *новою* людяністю й стати богом ніщо?

Але щось у природі речей не хоче бути *новим*. Чому пручається те, чому судилося *новим* стати? *Новим* бути боляче, а іноді й злочинно. В оновленні завжди є страждання. *Нове* ранить. Але що в людині повинно стати *новим*? Якою повинна бути думка *нового*? Яке *нове* можна вичерпати? Якому *новому* судилося бути і старим одночасно? Хто ненавидить евристичні імперативи? Чи завжди у *нового* є воля до себе самого? Може воля до старого є волею до *нової* смерті? Оступаються нами старі істини. На яку *нову* правду ви кульгаєте?

Коля Бога: паралельність старого і *нового*. Для Бога людина є мірою старого старим і *нового* *новим*... Час боїться розуму. К. Юнг говорив, що майбутнє готується несвідомо, а тому й непомітно [5]. Так, непомітно *нове* вбирає в себе старий час як свою найбажанішу і вистраждану у Бога жертву. І старе вже не має права померти.

Справа Домбровського

«...сидит в лагері или ходит по Москве (а это существенной разницы не составляет), осужденный за антисоветскую агитацию какой-нибудь гражданин (скажем – Домбровский) и требует реабилитации, а у прокурора на столе лежит его двойник – “Дело”, осужденного за антисоветскую агитацию. Никакого реального отношения его “Дело” к живому Домбровскому не имеет, но оно составлено по точным

інструкціям органів госбезопасности і позо́тому виглядит страшно. І вот по матеріалам “Дела” об этом Домбровском – контрреволюционер, умелом и ловком враге, – и решается судьба настоящего живого Домбровского, который даже и точного понятия не имеет о том, как выглядит его страшный двойник» [7].

Чи не боїмося ми за себе у текстах, які про нас написали інші? Чи відомий паперовій справі страх людської смерті? Коли погодилися ми стати формальними сутностями у бутті норми? Може саме за нормативний гріх ми й будемо покарані Богом? Покарані за те, що вже зараз катуємо самих себе. Катуємо власними нормами, перетворивши самих себе на тіні цих норм. Скільки наших «двійників» вже зникло у нормативному пеклі? Хто дав право нормативному сурогату стати реальною істотою? Хто навів нормі, що вона вправі стати ідеальною утопією в людському бутті? Хто примусив нас стати нормативними снами один одного? Хоча вже й самі караємо один одного за пережитий переляк... Не вже ми назавжди загубилися у власній реальності?

Тому й для Бога стала випробуванням людська нормативність. Нормам у жертву принесла справедливості свій розум. Папірус став філософським камінням. Закон наклав людину своєю нормативною тінню. Поезія владі освятив ідеологію навіть найбоягузливішої норми. У нескінченності нормативних форм навіть Бог побачив Себе як «олов'яного солдатака». Думка перестала вірити в людину. І в собі самій побачила потойбічного суб'єкта. Ось і грає влада в нормативну суб'єктність, зв'язавши людину Богом як обов'язком. І в небесах справедливості хтось злякано відстрілює нескінченні копії, яким не судилося знайти реальність Бога. А зачарована нормою думка стала інструкцією, приписом, протоколом. А з часом й ви́роком Богу...

Так й блукає людина в нормативних відображеннях своєї втраченої природи. Але як перестати грати собою в інших? Може хтось мріє помінятися із гравцями з інших світів? Може й Сам гарант всесвітніх правил вирішить створити *нову* гру? Гру без будь-яких правил, де сама вічність не впізнає себе. Хто грається зараз у вас? А ви в кого? Коли в останній раз вболівали за Бога? Норма немає потреби знати наше справжнє Я. Аби Бог не забув яким має бути наше *нове* Я. І пробачив нашій думці бажання бути рівною Його сенсам...

Неос нормативності або право преамбули

Ми здираємо з себе шкіру нормативності. Навіть абсолютна прозорість правди у пеклі норми потоншується до нескінченності. З власної безодні ми вичерпуємо Бога. Але який буде Бог, з якого вичерпали все *нове*?

Розум шукає ідеальний образ власної краси. Шукає порозуміння і в Бога, і в людині. Нормою розум примушує нас до ідеального. Відповідністю істини спокушає справедливість. Законом надає форму красі. Але чи поєднуються у розумі справедливість і краса? Чи стануть права природи палітрою для автопортрета влади? Хто оцінить красу влади? Чи красивий самий владний закон? Яка норма найбільш властолюбна й найкрасивіша? Яке право людини гарантується красою? І чи стане народний обранець естетом природної правоправності?

Відкрито *новому* праву ества. Преамбульне право оголює норму. Але чи допоможе олюдненому праву імперативність божественної волі? Чому у нормативності людина шукає свою самотність? Можливо, що у нормі є мить застиглої один в одному істини й правди? Коли час норми перетворюється на час анабіозу розуму з його прагненням чистоти тавтологічного самогубства. Коли старі норми грають в *нові*, то й Сам Бог прикидається симулякром...

Заховану антиномічність бачив у структурі права Л. Фуллер. Але чи є антиномічність джерелом *нового* у природі самої норми? Скільки таємниць ще зберігає норма? Чи антиномічна нормативна природа Бога? Може бути антиномічна діалектика *нової* та старої норми, *нової* та старої правової реальності? Чи може бути антиномічна справедливість станом Бога? Л. Фуллер мріяв про можливість перетину правових протилежностей [6, с. 4–5]. Може в цьому перетині антиномій і з'являється *нове*?

І побачив Бог ім'я Своє в Конституції. Не кожна норма тепер зможе долетіти до середини преамбули. Зустріла стара вина *нову* відповідальність. Витоки імперативів шукають чисту совість. Дух народу бунтує проти власного полону. Зерна живих можливостей вже не бачать мертвих утопій. Суверен знову жертвує кращих власному поезису. І людина, виправдовуючись вірою, сповідається перед історією, яка їй не належить. Може Бог почув молитву П. Орлика? І не забув у несповідимості Своєї долі України? Бо лише справедливий час може з'єднати тих, кого вже немає, тих, хто живе, й тих, кому лише судилося побачити у собі майбутнє *нового* громадянина...

Неос права

Він є:

- нормативною діалектикою ідеї;
- розумним виміром свободи, що увібрала в себе дух справедливості. Лише божа справедливість як джерело здатна гарантувати, врівноважувати та оновлювати феномен людської реальності;

- фокусом всіх нормативних інтенцій, є нормативною свідомістю будь-якої реальності;
- актом, дією норми як метафізичного суб'єкта з метою відкриття, виявлення власної неповноти, відносності та незавершеності;
- зобов'язує норму шукати свою власну, але найсправедливішу реальність, в якій буде дійсною лише її власна свобода.

Використані джерела

1. Шеллинг Ф. Система трансцендентального ідеалізму / Ф. Шеллинг // Сочинения : в 2 т. – М., 1987. – Т. I.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.psychologos.ru/articles/view/o_russkom_ume_i_p_pavlov.
3. Кант И. Собрание сочинений : в 6 т. / И. Кант. – М., 1966. – Т. 6.
4. Предоставить право на жизнь и мертвым. Филолог Биргит Менцель о русских космистах и идеях футурологов Курцвейла и Капра [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lenta.ru/articles/2015/08/09/cosmism/>.
5. Известный американский врач: рак появляется у людей, которые «сложили крылья» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fithacker.ru/articles/izvestnyiy-amerikanskiy-vrach-rak-poyavlyaetsya-u-lyudey-kotoryie-slozhili-kryilya/>.
6. Фуллер Лон Л. Анатомія права / Л. Лон Фуллер ; пер. з англ. Н. Комарова. – К. : Сфера, 1999.
7. Юрий Домбровский. Статьи, очерки, воспоминания [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lib.ru/PROZA/DOMBROWSKIJ/dombrovsky6_3.txt_with-big-pictures.html.

Костенко О. Б. Неос (νέος) права у світлі евристики божественного

У статті у світлі евристики права аналізується одна з філософських проблем самої евристики: що саме є новим у реальності? Крізь призму ідеї неоса розглядається природа нового знання, цінностей, самої нової реальності. Категорія неоса постає і як загальний методологічний принцип розуміння феномену нового у природі права. Власне неос права інтерпретується у широкому просторі інтуїтивних уявлень автора про природу божественного як безпосереднього джерела нового як нормативного феномену.

Ключові слова: неос, νέος, неос права, неос нормативності, евристика права, евристика божественного, право преамбули, нормативна діалектика.

Костенко А. Б. Неос (νέος) права в світлі евристики божественного

В статті в світлі евристики права аналізується одна з філософських проблем самої евристики: що саме є новим у реальності? Через призму ідеї неоса розглядається природа нового знання, цінностей, самої нової реальності. Категорія неоса являється методологічним принципом розуміння феномену нового в природі права. Собственно неос права інтерпретується в широкому просторі інтуїтивних уявлень автора про природу божественного як безпосереднього джерела нового як феномену.

Ключевые слова: неос, νέος, неос права, неос нормативности, эвристика права, эвристика божественного, право преамбулы, нормативная диалектика.

Kostenko O. Neos (νέος) of law in the light of the divine heuristics

In the article one philosophical problem of heuristics is analyzed: what exactly can be considered as something new in reality? Nature of new knowledge, values, new reality examines in view of idea of neos. Category «neos» is a methodological principle of understanding of phenomenon of the new in nature of law. Actually neos of law is interpreted in wide space of intuitive author's ideas about nature of divine as direct source of the new as phenomenon.

Key words: neos, νέος, neos of law, neos of normativity, heuristic of law, heuristic of divine, preamble right, the normative dialectic.

УДК 340.1

*Микола Віталійович Котенко,
асистент кафедри інтелектуальної власності
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук*

СПОСІБ ТЛУМАЧЕННЯ ЯК САМОСТІЙНА ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Тлумачення правових норм є складним юридичним явищем, що має насамперед практичне значення, забезпечуючи всебічність, комплексність та об'єктивність тлумачення правових норм. Здійснення тлумачення засновується на системі способів такої діяльності, які являють собою певну сукупність принципів, методів, засобів та прийомів з'ясування і роз'яснення змісту правових норм. Саме належний вибір способів тлумачення правових норм забезпечує системний характер самого явища тлумачення норм права, що виявляється у двох аспектах: 1) тлумачення являє собою певний розумовий процес та діяльність, спрямовану на встановлення значення (змісту) норм права; 2) під тлумаченням слід розуміти і сам результат вказаного розумового процесу, відображений у сукупності думок, в яких розкривається зміст норм права, які тлумачаться [1, с. 323].